

De oorlog tegen CO2 is zo duur dat ouderen in verpleeghuizen vaak mensonwaardig behandeld worden

Posted on 9 september 2023 by Eduard Bomhoff

Jan Willem Erisman is voorzitter van de nieuwe Klimaatraad. In een officiële brief luidt hij de alarmbel over CO2, maar de titel van die brief is al onzuiver: 'Wetenschap onderstreept noodzaak tot versterking klimaatbeleid.' Dat had 'belang' moeten zijn in plaats van 'noodzaak'.

De wetenschap kan onderstrepen dat er een serieus probleem is met de toename van CO2 (maar dat wisten we al). Ook kan prof. Erisman betogen dat de situatie met CO2 nog ernstiger is dan eerder werd gedacht. Maar vanwege de enorme offers die nodig zijn om dan het CO2-beleid nog meer te versterken, hoort Erisman die afweging over te laten aan de Tweede Kamer.

Erisman en Wilders

Never mind wat Erisman schrijft over 2050. President Xi in China heeft het ook over

2050, want dan is hij er toch al lang niet meer, en opent intussen in hoog tempo nieuwe kolencentrales. Maar het wordt serieus wanneer we lezen wat Erisman wil voor de komende jaren: het doel van 'klimaatneutrale elektriciteit' in 2035 moet binnen bereik komen 'met meer beleid voor energiebesparing en keuzes over onder meer de verduurzaming van brandstoffen, mobiliteit en gebouwde omgeving'.

Tegen het *AD* zei Erisman: 'Het is niet zo dat mensen morgen hun auto moeten inleveren. Maar hoe kunnen we zorgen voor een opbouw van alternatieven en dat we burgers meekrijgen?'

Wel, met zijn brief van 29 augustus krijgt Erisman niemand mee, buiten de huidige aanhang van Extinction Rebellion en andere al eerder overtuigde CO2-haters. Wilders ziet zijn PVV ook niet verder groeien. Alleen wanneer Wilders toegeeft dat Nederlandse staatsburgers recht hebben op vrijheid van godsdienst, en dat het fout was om dat te ontkennen, en ook fout om de Koran te beschimpen, kan hij medestanders zoeken voor een ander immigratiebeleid.

Zo zou het Erisman helpen wanneer hij begon met toe te geven dat vooruitlopen op andere landen in de strijd tegen CO2 enorme offers met zich meebrengt - met als illustratie de 0,00036 graad Celsius van Rob Jetten als potsierlijke beloning voor tientallen miljarden belastinggeld. Ook is het tijd om officieel toe te geven dat het verbranden van houtsnippers fout was, dat de huidige warmtepompen niet werken zonder geluidsscherm en niet verplicht moeten worden, en dat hybride auto's oké zijn, maar elektrische auto's met hun zware batterijen alles welbeschouwd niet bijdragen aan een schoner milieu.

Wie zó graag 'meer beleid' wil en haast heeft, is niet geloofwaardig zonder eerlijke reflectie op de risico's en de fouten van overhaast eerder beleid op hetzelfde terrein. Dat missen we in de brief van Erisman. Voor een deel is dat een gevolg van de samenstelling van zijn Klimaatraad: twee specialisten in het 'besturen van de energietransitie', en drie in respectievelijk de 'duurzaamheid', de 'verandering' en de 'ethiek' van energie en klimaat. Dan is de kans klein dat daar een nuttige afweging uit komt tussen de zorgen over CO2 en de zorgen over armoede in Nederland en de kindersterfte in arme landen.

Een commissie gevuld met specialisten in 'dierlijk eiwit', 'B12-vitamine en zink in het vlees' en 'optimaal wildbeheer' is ook niet de voor de hand liggende bron van nieuw inzicht in een 'evenwichtig dieet'.

Hoe groot is de schade aan onze economie?

CO2-bestrijding – speciaal wanneer Nederland voorop wil lopen – is zo kostbaar dat ik hoop dat het beloofde rapport van Erisman twee extra hoofdstukken bevat: één hoofdstuk over de schade aan onze eigen economie en of we die kunnen verminderen door niet steeds af te wijken van de omringende landen – voorbeeld: kosten en baten van een benzineprijs van 2,45 euro.

En ook willen we een hoofdstuk over de beste mix van bestrijding van en adaptatie aan meer CO2. De brief van Erisman noemt *in abstracto* 'adaptatie' aan een veranderend klimaat, en zijn Raad heeft in Marjolein Haasnoot een aankomend specialist in die adaptatie, maar zij zal met tot nog toe maar één eigen wetenschappelijke publicatie die door anderen is geciteerd, en dan alleen nog in Nederland, moeite hebben om op te boksen tegen de andere acht leden die helemaal overtuigd zijn van nóg grotere offers in de oorlog tegen CO2.

Gaat het om kleine bedragen dan is dat allemaal niet nodig. Het Residentie-orkest, bij voorbeeld, kan proberen om meer subsidie te krijgen omdat de afstand met het Concertgebouworkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest in bezetting, salaris en budget gevaarlijk groot is geworden door eerdere bezuinigingen. Dan hoeft de minister van Cultuur niet te horen van de aanvragers waar die paar miljoen dan vandaan moeten komen. Maar bij het CO2 -beleid gaat het om tientallen miljarden die voor een deel direct nevenschade aanbrengen aan de economie – voorbeeld: de chemische industrie verhuist naar het buitenland. Ook blijft met de CO2-oorlog minder over voor onderwijs, zorg en actie tegen armoede.

Ongelijke strijd

Ik geef één schrijnend voorbeeld. Deze week rapporteerde de NOS: 'Uit recent onderzoek van de NOS blijkt dat kwaliteitsverlies van zorg al gaande is. Ouderen in verpleeghuizen worden soms weken niet gewassen. Ook zijn er vaste wc-tijden, wat als gevolg heeft dat mensen die het niet kunnen ophouden langere tijd in hun eigen ontlasting zitten... het kabinet bezuinigt fors op de ouderenzorg. Zo wordt het landelijke budget voor deze sector olopemd tot 2026 met 3 procent gekort.'

Minister Kaag van Financiën eist die bezuinigingen op de ouderenzorg, ondanks alle noodkreten vanuit de sector, en dat is omdat haar schatkist leeg is na alle uitgaven

in de oorlog tegen CO2. Als de Klimaatraad van Erisman wil bouwen aan een breder draagvlak, dan moet ze begrip tonen voor zulke sociale kosten van het CO2-beleid. Anders krijgen we een ongelijke strijd om politieke aandacht tussen negen wetenschappers in de Klimaatraad en arme bejaarden zonder hooggeleerde hulptroepen.

[Eduard Bomhoff](#) is oud-hoogleraar economie aan de EUR, Nyenrode en Monash University. In 2002 was hij vicepremier in het eerste kabinet-Balkenende.

Het zijn de donateurs die **Wynia's Week** mogelijk maken. Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk **[HIER](#)**. Hartelijk dank!